

Izhaja vsak delavnik popoldne

CENE PO POŠTI:
za celo leto K 144—
za pol leta K 72—

NOVI ČAS

Uredništvo in upravnštvo v Kopitarjevi ulici št. 6 — Telefonsko uredništvo št. 50 — Telefonsko upravnštvo št. 328

CENE PO POŠTI:
za četrt leta K 36—
za en mesec K 12—

V UPRAVI STANE MESEČNO K 10— DELAVSKI LIST POSAMEZNA ŠTEVILKA 80 VIN

Novi volivni red.

Sedanja vlada sama čuti, da je privreda celo državo v nemogoč položaj. Zunanje politično ozvezdje stoji v znamenju kralja, finančni položaj države se razvija v znamenju raka, notranje uredba je na tehtnem skrajno ozlovojeno ter sedanjih oblastni-ov države že davno več ne smatra za svojih pooblaščenec. Zato se med vladnimi strankama, radikali in demokrati, zadnji čas vrše pogajanja za preosnovo vlade. Si-čas gre pri teh pogajanjih v prvi vrsti le za spremembo nekaterih oseb, toda radikali kažejo mnogo volje, da razbijejo sedanjo koalicijo z demokrati. Radikali bi radi hitro izvedli nove volitve. K temu jih sili položaj njihove stranke v Srbiji, kjer im preči od zemljoradnikov velika nevarnost. Zato je njihov interes ta, da se čimprej izvrše volitve; kajti vsak dan odlašanja pomeni izgubo, in vsak teden zveze z osovraženimi demokrati pomeni en izgubljen mandat. To radikali vedo, in zato se jim mudi z volitvami. Demokrati pa se nahajajo v obratnem položaju. S tem pa ni rečeno, da je njihov položaj med ljudstvom kaj boljši kot položaj radikalov. Stvar je ta, da so demokrati izgubili sploh že vsak kredit med ljudstvom. Med Slovenci in Hrvati so osovraženi kakor doslej ni bila osovražena niti ena stranka. Med Srbi pa je njihov ugled tudi že davno padel; vzdržujejo se tam le še s pomočjo politične državne uprave, ki je po Pribičevićevi zaslugi orodje njegove politične stranke. S tem prihajajo v oster konflikt z radikali — svojimi zavezniki, ki hočejo na vsak način Pribičevića odstraniti. Demokrati z ozirom na vse to nimajo nobenega veselja do novih volitev, ker jim te morajo prinesiti le poraz.

Včeraj je ministrski svet sprejel načrt novega volivnega reda, ki bo takoj predložen zakonodajnemu odboru. Ko ga obdela zakonodajni odbor, bo parlament dobil priliko, da ta načrt v celoti sprejme ali pa v celoti zavrne. Spreminjevalnih predlogov parlament ne bo smel staviti oz. sprejemati. S tem je parlament postal podrejena inštanca ministrstva.

Kakšen je ta volivni red? Določeno je, da na vsakih 40.000 prebivalcev pride po en poslanec. Število poslancev se bo torej zmanjšalo na okrog 300. Na Slovenijo bi prišlo mesto dosedanjih 40 poslancev le 25—27. Kvalificirani mandati odpadejo. Slovenija bo razdeljena v 3 volivna okrožja: Ljubljana, Kranjska in Štajerska. Uvedena pa je še nova posebnost, ki ima namen, manjše stranke še oslabiti in močnejše ojačiti. Stranka, ki dobi najmanj 20 mandatov, ima to prednost, da se ostanki njenih glasov upoštevajo še enkrat v skrutiniji iz cele države. Tako bi imeli dva skrutinija. V Nemčiji n. pr. imajo celo tri skrutinije. Toda tam ne delajo razlik med velikimi in malimi strankami, ampak so tega deležne vse stranke, ki dobe v prvem skrutiniju saj en mandat s polnim številom glasov. Pri nas je to drugače, seveda v škodo manjših, razvijajočih se strank, ki hodijo v napotje vladnim strankam. Toda o tej stvari bo treba še pisati, zadeva tudi še ni zaključena, ker se bo pretresavala še v zakonodajnem odboru.

Predlog sam pa kaže, da se je vlada odločila, iti kmalu v volitve, kakor to zahtevajo radikali. Pri tem dobe demokrati zase to ugodnost, da jih bo volivni red varoval pred še strašnejšim porazom. Da bi jugoslovanski policajdemokrati v celi državi ne zbrali 20 mandatov, to ni verjetno. Vojnih dobičkarjev, raznih političnih korupcionistov in drugih elementov je pri nas že še toliko, da bodo lahko demokratom zagotovili 20 celih mandatov. Ostali mandati pa se jim bodo seštevili iz ostankov, kakor se je to že zadnjič na Slovenskem godilo.

Naloga krščanskega delovnega ljudstva pa je, da se pripravi za borbo, ki nas čaka in da pometemo z železno metlo vse tiste, ki na račun poštenega dela poštenega ljudstva delajo politične in finančne kš:ste ter upravnostajo ljudstvo ter ugonabljajo državo! Pripravimo se, da skidamo Avgijev hlev!

Posledice krvavih spopadov v Zagrebu.

Aretiran krivec.

Zagreb, 15. nov. (Izv.) Nedeljski dogodki pred zagrebškim vseučiliščem so med občinstvom izzvali veliko ogorčenje nad demokratičnimi dijaki, ki se s pomočjo vlade poslužujejo v borbi proti svojim tovarišem najogabnejših sredstev. Jako neugodno je na zagrebško prebivalstvo vplivalo tudi to, da so pri volitvah šli skupno z demokrati tudi slovenski liberalni visokošolci, člani »Triglava«, Simpatije, ki jih je zagrebško prebivalstvo gojilo splošno

do slovenskih dijakov, so se vsled tega precej ohladile, vsled česar bodo trpeli tudi oni slovenski dijaki, ki niso bili slepo crožje demokratičnih eksponentov. Kakor poroča »Zagrebški dnevnik«, je sinoči policija aretirala brata demokratskega poslanca Andjelinovića, z akaterega trdi več prič, da je streljal in težko ranil policijskega agenta Rodmana in svojega tovariša Gojsilovića. Natančneje bo dognala policija.

„Pred novo strahovito vojno“.

Delavski glas o konferenci v Washingtonu.

London, 13. nov. Delavski voditelj Ramsey-Macdonald je izvajal v govoru: Washingtonska konferenca je samo ponovitev haagske konference. Ako se ne bo delalo energično, bomo imeli novo strahovito vojno, ki bo še bolj uničevalna in

pravtako brezsmiselna kakor poslednja. Washington, 14. nov. Oficielno se naznanja, da bo imel na jutrišnji seji konference Balfour govor, v katerem bo načeloma sprejel ameriški predlog glede omejitve vojnih priprav na morju.

Nemško organizirano delavstvo proti ententi.

Berlin, 14. nov. Zastopniki obratnega sveta Spandau nemške tvorničke delavske družbe so se danes po naročilu nemškega delavstva pogajali z generalom Nolletom. V večernih porazgovorih so se zahteve delojemalcev, naj se umakne proti nemški tvorniški družbi izdana nota, obsirno utemeljile, pri čemer se je povdario, da bodo delavci vztrajali pri tem, da se izpolnijo njih zahteve. Ge-

neral Nollet je obljubil, da bo poslal razloge, prdložene po delavcih proti odredbam entente, poslaniški konferenci, ker vpošteva te razloge za umaknitev note. Delojemalci so izjavili, da je njih nadaljnje postopanje odvisno od tega, da poslaniška konferenca kmalu umakne noto. (Ententa namreč zahteva, naj se ukine delo nekaterih panog nemške industrije.)

Radikali proti Pribičeviću.

Belgrad, 15. nov. (Izv.) V demokratičnih krogih se še vedno govori, da bo po pogajanjih o rekonstrukciji Pašičevega kabineta dobil Pribičević važno ministrsko mesto (zunanj portfelj). Nasproti temu pa prevladuje v radikalnih vrstah zahteva, da Pribičević sploh ne sme priti v kabinet. Pribičevića smatrajo radikali za glavnega krivca vseh nesreč sedanje vlade.

Položaj na Mažarskem.

Budimpešta, 14. nov. Državni upravnik bo po predlogu ministrskega predsednika prihodnje dni sprejel več politikov, da izve njih naziranje o političnem položaju z ozirom na demisijsko vlado. Za torek popoldne so pozvani k njemu predsednik narodne skupščine Gol, poslanci škof Prohászka, grof Teleky in grof Aponyji kakor tudi poljedeljski minister Štefan Szabo.

Budimpešta, 14. nov. Grof Albert Aponyji je odložil poverjenje za pripravo

Skupnik.

Spisal Henrik Conscience — prevel M. J. (Dalje.)

Tekom teh prevdarjanj se je je polastil strah, da bi bilo jutri morda že prepozno. Kajti, kdo bi mogel vedeti, kaj se je odigravalo med Tisom in starcem. Dvoren in tajni strah so jo vznemirjali. Od časa do časa je vstala in odšla po prstih in potihem proti hodniku, ki je držal v starčevu spalnico. Tu je nekaj časa na stopnicah prisluškovala. Ker pa ni čula ničesar in je zgoraj ostalo vse tiho, se je spet vrnila k ognjišču in se znova predala mislim. —

Polnoč je. Kladyo v zvoniku naznanja dvanajsto uro in mračni melanholični udarci odmevajo skrivnostno čez tiho vas, dokler zvok za zvokom ne zamre in se spet vse potopi v mrtvaško tišino. V bolnikovi sobi stoji kovinska svetilka, koje rdeč plamen meče le negotove soje in žalostno utripa. Izba je le skrajno slabo razsvetljena in napravlja neprijazen vtis. Sten ni mogoče razvideti in človek bi mislil, da se nahaja v prostoru, ki je neskončen in brez mej.

Le na del postelje in poleg stojiče mize se vsipajo krvavordeči soji svetilke. Starac leži ob strani z obrazom obrnjenim k mizi. Zdi se, da spi; a vendar se mu od časa do časa mehanično odpro oči, ki se spet brezžitno zaklopijo.

Njegov obraz je blede kot duh. Glavo

Naša krona se stalno dviga.

Zagreb, 15. nov. (Izv.) Na današnji predborzi notirajo sledeči kurzi: Dunaj 4.55 do 4.70, Berlín 108—112, Praga 290—300, Trst 10.25—10.80, Budimpešta 28—30, dolarji 260.

Zürich, 15. nov. (Izv.) Devize: Budimpešta 0.52, Berlín 205, Italija 22.25, London 207.5, Newyork 529, Pariz 38.50, Praga 5.75, Dunaj 0.18, Bukarešta 3.37, Zagreb 1.90, Varšava 0.15. Valuta: Avstrijske nežigosane krone 0.11.

Josip Kremen.

Podržavljenje poedin- ceu.

V Ljubljani imamo visoko solo, Na vsaki šoli so učitelji in učenci. Na visoki šoli so seveda vsuč. profesorji in dijaki-akademiki, ki se razlikujejo od drugih študentov v glavnem v tem, da se izobrazujejo na eni strani strokovno, na drugi strani pa jim je zajamčena z akademsko svobodo zaščita pred političnimi oblastmi in svoboda združevanja in zborovanja. — Tako imamo na ljubljanski univerzi celo kopo društev ki razvijajo posebno v zadnjem času precej živahno društveno življenje. Eno najvažnejših društev spričo sedanje prehranjevalne krize in socialne bede sploh pa je na univerzi »Podporno društvo jugoslovanskih akademikov« (PDJA), ki je po svojem značaju strogo stanovsko in ki skrbi za prehrano in preživljanje najbednejših članov, ki izhajajo iz delavskega in kmet-skega proletariata. Glavni fond v tem društvu za podeljevanje podpor je tvoril in tvori vsakoletni vladni kredit, s katerim je PDJA preko pokrajinskih vladnih organov razpolagalo samo in delilo podporo na podlagi ubožnih listov ter vsestranskih ugotovitev dejanskih potreb pri posameznih posilcih. PDJA je vršilo in vrši to nalogo tako vestno in nepristransko, da ni bilo v treh letih njegovega obstoja mogoče ugotoviti nobenega slučaja, kjer bi se bilo ravnilo krivično. — In tako je bil tudi začetkom letošnjega zimskega semestra izvoljen v PDJA nov delovni odbor, v katerem imajo — mimogrede povedano — kot vedno, liberalci večino. Kar čez noč pa je padla iz ministrstva prosvete (Pribičević + dr. Anže Novak!) med dijaštvo sledeča bomba: Vsak, kdor reflektira na podporo, mora podpisati izjavo (reverz), da bo po dokončanih študijah služil v državni službi še enkrat tako dolgo, kot je vlekel podporo. Ker je na ljubljanski univerzi najmanj 60% akademikov-proletarcev, ki so na državno podporo popolnoma navezani, sledi iz tega, da bodo vsi ti nemanici prisiljeni ali pustiti študij, ali pa podpisati zahtevani reverz, ako bo vlada brezpogojno vstrajala

sprejema Mažarske v zvezo narodov. Mažarska vlada je vzela to na znanje in mu izrekla zahvalo za njegovo dosedanje delovanje.

Velikanska eksplozija.

Wiesbaden, 14. nov. V Houthovi tovarni v Dotzheimu je danes popoldne eksplozirala bengalski tang v kleti. Štirinadstropno poslopje se je porušilo in pokopalo pod razvalinami 5—6 delavcev. Vnelo se je olje; ognja do večera še niso pogasil. V nasprotni tvornici so bile razbite vse šipe in 100 delavk je deloma močno poškodovanih po steklenih drobcih. Mnogo škode je tudi v prostorih za stroje.

Proti komunistom.

Bukarešta, 13. nov. Policija je zaprla povzročitelje atentata, ki se je izvršil meseca decembra 1920 v senatu in vsled katerega je bilo več oseb usmrčenih, oziroma ranjenih. Povzročitelji so: Maks Goldstein, Leo Lichtblau in Saul Osias, ki so vsi člani ruske teroristične skupine.

mu pokriva le tenka, skoro prosojna koža; njegove oči so brez življenja in steklene in ustnice brezbarvne. Toda rdeči soj podrhteva skrivnostno na njegovem čelu kot soj nagrobne lučice na blelih licih mrliča.

Pri mizi sedi Tis. Hotel je bdeti pri starcu, a ga je globok spanec premotil.

Tudi njegove poteze so osvetljene. Zdaj, ko bi mislil, da ga je spanje čisto umirilo, je vendar njegova podla duša še živahnejša, kajti okrog ust mu igra satanski usmev. Da, včasih se mu premaknejo ustnice, včasih se mu naguba čelo in čez obraz se plazijo demoni jeze in nejevolje. — Očividno sanja.

Bolni starček je spet pogledal; zapazil je poteze neugodja, ki se izražavajo na tovariševem obrazu. Z grozo in trepetom opazuje spečega. Zavest in mišljenje se mu spet povrne. Ozira se po temačni sobi, zapazi svetilko, ki tako skrivnostno gori in spet ozre z nedopovedno plašnostjo na sanjajočega Tisa. Ta pa v snu škrtja z zobmi in izraz njegovega lica je tako divji in zločinski, da bolnik od strahu zamizi. Toda nekaj drugega ga spet dovede, da pogleda.

Tis začne govoriti v sanjah. Obraz se mu spremeni. Jeza izgine; smehlja se in videti je zadovoljen. Govori z zaprtimi očmi; toda vsega ni mogoče razumeti, kajti čisto se mu glas oslabi in ustnice se premikajo, ne da bi tvorile glasove. Prisluškuimo. V odtrganih stavkih govori:

»Stotisoč goldinarjev... stari lisjak... veliko vam dam, veliko! Jutri bo že mrtev... Proč z mesom, kajti potem pride spet do moči... vodo, kruh... Noče umreti... bo mu že glad pripomogel... oporo-ko imam... le potrpljenje... gre... gre, vzdihuje... že umira!... Ah, zdaj je vse premoženje moje!«

Divji krik je planil iz starčevih prsi. Tis se je zbudil iz spanja, hlastno skočil iz stola, si pomel oči, začuden strmel v starca, ki je na vso moč klical na pomoč, da so po vsej sobi odmevali groze in usmiljenja kriki.

Kakor hitro se je Tis prepričal, da se ni bati napada od zunaj, mu je starčev strah postal jasen in razumljiv, kajti sam od sebe je prišel do sumnje, da je morda govoril v spanju in izdal svoje najskrivnejše misli.

Zato je pustil starca nemoteno vpiti, doktor da ni utrujenje prisililo k molku in ga med tem opazoval s prekrižanimi rokami in z zlobnim zaničljivim smehom.

»No, stic Jane, ga je vprašal, kako dolgo bo to trajalo? Le vpijte, kričite in razgrajajte, saj vam itak nič ne koristi, ker vas nihče ne čuje.«

Starca pa je to še bolj optašilo in začel je znova ubopno vpiti na pomoč.

Zdelo se je, da mu je smrtni strah podvožil moči, kajti njegove kretnice so bile še

na svojem stališču. Najlepše pa je dejstvo, da akademsko dijaštvo ne ve do danes še prav nič, kolike bodo vladine podpore (blagodanja!) ali bodo znašale mesečno 400 kron, ali 1200 ali več ali manj, a uboga študentska para mora podpisati reverz že vnaprej in tako prisiljeno prodati svoje duševne delovne moči za dogleden čas življenja »državi«.

»Država« je torej po pojmovanju demokratskih močojakov kapitalistični podjetnik — delodajalec, državljani pa delojemalec, kateremu se poklic in plača diktira ali pa: Idi k vragu! Ali se bo ljubljanska akademska omladina zavedla, kaj se pravi prisiliti koga edino-le vsled njegovega bednega socialnega položaja, da bo primoran na izvestno odmerjeno dobo služiti v državni službi, iz katere ne bo mogel kljub ev. šikanam in kljub temu, da bi se drugje morda vse uspešneje udejstvoval in razvijal svoje duševne sile? To ni vzgajanje hlapcev, ampak fabrikacija sužnjev, ki ne bodo smeli odpirati niti svojih ust. »Kuš!« — in molčati bodo morali kot grobovi. — Zadeva je i načelno i praktično toliko važnosti, da ne spada nič več samo na akademsko tla, marveč se mora pečati z njo širša javnost. Zato opozarjamo nanjo predvsem slovenske poslance. — Ker je dalje pisec tega članka iz čisto merodajnih virov poučen, da se skrivajo za kulisami boja zoper PDJA politični činitelji mladoliberalne struje, je potrebna natančnejša orientacija, in zato bo treba o tej stvari še govoriti.

IZ POLJSKE.

Kovno, 14. nov. Po poročilu litvanske brzojavne agencije iz Vilne sta odstopila Zeligowski in predsednik upravne komisije v Vilni Mokrzecki ter odpotovala v Varšavo. Civilni upravi načeljuje poljski veleposelnik Aleksander Maistowicz, vojaški upravi pa general Konarzewski.

Politični dogodki.

✚ **Kongres Zemljoradniške stranke**. Breda slovenskim samostojnim. 12. in 13. t. m. se je v Veliki Plani vršil kongres srbske zemljoradniške stranke. Vdeležencev je bilo okoli tisoč, največ iz Srbije, Bosne, Dalmacije in Vojvodine, razmeroma malo pa iz Hrvatske in Slavonije. Kongres je ostro obsodil postopanje zemljoradniških poslancev ob sklepanju zakona v zaščito države in izrazil mnenje, da bi bili morali poslanci glasovati proti. Kongres je tudi občutil s slovenskimi samostojneži in postavil njihovega zastopnika posl. Mermolja na plano. Le-tega je bil poslat na kongres minister Pucelj z nalogo, da skuša poravnati spor s srbskimi zemljoradniki. Kongresniki pa o slovenskih samostojnih svojega mnenja niso hoteli izpremeniti in so Mermolja z zborovanja odslovili.

✚ **Adolf Ribnikar proti dr. Korošču**. V nedeljskem »Jutru« je napadel gospod Adolf Ribnikar dr. Antona Korošca, vzdržujoč že davno ovrženo laž, da je dr. Korošec kot minister prehrane naročil iz Amerike za 15 milijonov dolarjev luksuzne robe. Vsak oiročaj že ve, da je bila naročila dotično blago bivša srbska vlada na Krfu, le gospod Ribnikar pogreva laž naprej, čeprav lahko ve, da se je bil z »naramnicami« že strašovitno blamiral. Gospod Ribnikar trdi, da je dr. Anton Korošec napravil kot minister prehrane dolge na brezvesten način. Ni nam za malenkostne sodne aferice in »justifikacije«, katerih so »Jutrovci« bolj željni kot kanja vode v suši, vendar si drznemo g. Adolfa Ribnikarja, drž. uradnika v IV. razredu, vprašati: Ali boste vzdržali svojo trditve tudi pred sodiščem, če Vas prime dr. Anton Korošec? Ali pa izjavite, da dotične novice v »Jutru« niste pisali Vi!

dokaj živahne in njegovo vpljite močno in ostro.

»Tihole« je zakričal Tis in nameril na starca pest, grozeč mu, da ga udari, »ticho, ali pa vam nasilno zaprem usta.«

Šele ko je stric Jan na to zapoved utihnil, je Tis umaknil svojo pest.

»Še enkrat naj vas čujem!« je pri tem zaklical z divjo grozno.

Starec je za hip pomolčal kot da nabira sapo, kajti v prsih mu je vse valovalo; »či pa je razljučeno upiral na Tisa.

Ta pa ga je šegavo vprašal:

»No, ali bom že zvedel, kaj vas je zboldo? Najbrže sem sanjal? Ste li znoreli, da radi tega tako razgrajate? Bolje bi bilo, če poizkusite zaspati. Par ur miru bi vam več koristilo kot to bedasto vpitje.«

Toda starec je ob teh besedah jeza še bolj vzplamtela.

»Kača«, je zaklical, »ali hočeš, da bom tu umrl gladu kot pes. Predlogo živim in zato me moriš polagoma s kruhom in vodo? Torej po mojem denarju hlepiš in zato naj umrem, ti, morilec!«

Tis je začuden motril razljučenega starca in trepetal ob misli, da so vsi njegovi načrti in najskrivnejše misli — izdani.

(Dalje.)

✚ **Dr. Kramar naš somišljenik**. Nedeljsko »Jutro« pogreva znano »Pravdino« raco o tajni klerikalni organizaciji. Dr. Albert Kramar pravi na to, da »ne vemo, zakaj bi klerikalci še rabili tajne organizacije. Gospod doktor Kramar torej ne ve. Mi tudi ne. Pa trdijo navidez, da je skupna pot med klerikalci in liberalci nemogoča!«

✚ **Razmere na Reki**. Z Reke poročajo: Nekega dne so prišle na parnika »Budimpešta« in »Panonia« v Lukajšnji luki tri osebe, oborožene z bombami. Parnika sta imela razviti jugoslovanski zastavi ter so te tri osebe zahtevale, naj se zastavi odstranijo. Iz strahu je eden izmed mornarjev zadostil njihov zahtevi, na pritožbo kapetana pa se je zastava zopet izobesila z vojaškimi častmi. — Dne 12. t. m. je došlo na Reki do burnih demonstracij, med katerimi so aneksionistični in italijanski elementi, kakor navadno, napadli in plenili trgovine svojih političnih nasprotnikov.

✚ **Obupne razmere na Sušaku**. Sušaške »Primorske Novine« prinašajo ogorčene pritožbe proti pokrajinski upravi v Zagrebu, ki se prav nič ne zmeni za Sušak in njegove potrebe, dasi je to ena najvažnejših obmejnih točk. Na Sušaku vlada popolna brezposelnost, vse gospodarsko življenje je zaostalo. Po naravi, a še bolj vsled mizernih prometnih razmer v Jugoslavijo so Sušačani v gospodarskih potrebah povsem navezani na Reko. Tu pa je uvedena kot plačilno sredstvo lira, kar pomenja ob sedanjem stanju valute za naše ljudstvo nezasišano izgubo in draginjo. Občina sama si ne more pomagati, ker je oblast že pred dvema leti razpustila občinski zastop in imenovala vladnega komisarja v osebi okrajnega načelnika. Le-ta je s svojimi lastnimi posli preobložen in se z občinskimi stvarmi ne more pečati. Vrh tega manjka na občini popolnoma sposobnega uradništva tako da vlada na občini in posebno tudi v stanovanjskem uradu popolna anarhija. Občani nimajo v teh težkih časih na mestno upravo nobenega vpliva. Ogorčenje med prebivalstvom je nepopisno. A Sušak je na meji z Reko in Italijo. Kaj mislita Demetrovič in Pribičević?

Dnevni dogodki.

— **Mohorjeve knjige**, Mohorjeva družba pravkar razpošila svoje knjige za leto 1922. Topot nam podarja troje knjig: »V boj za srečno in veselo krščansko življenje!« Spisal škof dr. Anton Bonaventura Jeglič. Naši ljudje, ki so s toliko notranjo koristjo čitali prvi dve Jegličevi knjigi, bodo gotovo z veseljem vzeli v roke tudi tretjo. — **Večernice** prinašajo dva spisa enega najboljših slovenskih pisateljev — dr. Franca Detela: zgodovinsko povest: »Takšni so!« in dramo v treh dejanjih: »Begunka«. Koledar je izredno bogato urejen in ga bo naše ljudstvo nedvomno veselo, zadovoljna pa bo mogla biti z njim tudi naš inteligentna. Mohorjeva družba kaže, da hoče tudi poslej kazati Slovencev pot varnega razvoja temeljem večnih resnic, a vpoštevajoč v polni meri zahteve časa. Na slovenskem ljudstvu je, da pokaže, da ostane zvesto idejam vodnicam, ki so ga do danes ohranile krepkega in zdravega, ostajajoč zvesto svoji Mohorjevi družbi. Kdor je vpisan, naj obnovi udarno, kdor ni, naj se gotovo vpiše. Kolikor odraščeni Slovencev, toliko udov Mohorjeve družbe!

— **Mednarodni invalidski kongres v Belgradu**. Medzavezniški odbor v Parizu, ki ima reševati invalidsko vprašanje, je preko naše delegacije poslat vladi v Belgradu predlog, naj bi se prvi njegov prihodnji kongres leta 1922 vršil v Belgradu. Ti kongresi so se dosedaj, kolikor je znano, sestajali v Parizu, Londonu, Bruslju, Rimu in Zenevi. Letos bi se po sporazumu imel vršiti v Belgradu, pa se je radi težavnih razmer, v katerih se nahajamo, odgodil na prihodnje leto.

— **Novo delavske zbornice**. Ministrstvo za socialno politiko je dovolilo ustanovitev delavskih zbornic v Sarajevu, Novem Sadu in Zagrebu. Sedaj prideta na vrsto Split in Ljubljana.

— **Načelstvo okrajne bolniške blagajne razpuščeno**. Današnje »Jutro« ima »izvirno« poročilo, da je dr. Kukovec odredil razpust načelstva okrajne bolniške blagajne v Ljubljani. Za upravitelja je imenovan nadkomisar Cigoj, ki mu bo pridružen svet 12 članov. Ta bo izdelal nov statut in potem izvedel nove volitve. — **Ves ta čin ima politično ozadje**. Naše delavstvo je že dolgo zahtevalo, da se bolniška blagajna preuredi. Zahtevalo je, naj bi se posamezne bolniške blagajne pustile v svoji avtonomiji, da bi pa bila v Ljubljani centrala vseh bolniških blagajn za kontrolo istih. Za vse to so bili demokrati gluhi in so še danes gluhi. Njim je šlo v tem slučaju le za to, da izvrše politično maščevanje nad eno osebo, mesto da bi koristili delavstvu in ugodili njegovim zahtevam.

— **Nov naskok proti draginji**. Ministrstvo za socialno politiko sklicuje za 15. t.

m. novo enketo proti draginji in pomanjkanju stanovanj. Udeležili se je bodo zastopniki parlamentarnih klubov in interesi iz posameznih pokrajin.

— **Vprašanje dijaških stanovanj v Zagrebu rešeno**. Vojni minister je dovolil, da se prepusti Filipovičeva vojašnica v Zagrebu za dijaška stanovanja, dokler se nastanitev dijaštva ne reši na tralen način.

— **Izganjanje poljski komunisti**. Iz Jugoslavije so izgnali mizarskega pomočnika Frana Tissa, rodom iz Lvova, ker je v Mostaru razširjal komunistične ideje.

— **Burja prevrnila vlak**. 10. t. m. je odpeljal iz Knina Steinbeissov vlak proti Drvarju. Vlak je bil sestavljen iz več vagonov natovorjenih z drvmi in več osebnih voz, ki so bili polni potnikov. Brila je silna burja. Četrte ure od postaje Golubiča je močan sunek burje prevrnil osebne vagon, a vlak jih je tako vlekli za seboj, dokler se ni pretrgal kavelj. Velika steča v nesreči je bila, da se je nezgoda pripetila v ravnini. Tako so potniki v večini doživele samo s strahom, ki so ga prestali in z lažimi pozledami. Težje sta se poškodovala en sprevoznik, ki si je zlomil roko in en potnik.

— **Za izenačenje policije**. V notranjem ministrstvu se vrše priprave za izenačenje policije v celi državi. Posebna komisija izdeluje v to svrhu zakenski načrt, ki se predloži na prejšnji konferenci strokovnjakov iz vseh pokrajin države, nato pa v rešitev zakonodajnemu odseku. Upajmo, da bo strokovna konferenca opozorila na velike razlike v razmerah med posameznimi pokrajinami in se bodo te razlike v zakonu ozir. njegovi izvršitvi primerno vpoštevale.

— **Nesreča na morju**. 10. t. m. se je med dalmatinskima otokama Murtera in Vergade potopil parnik »Cemente«, ki je vozil za pokrajinsko upravo v Split 22 vagonov soli. Parnik je bil v slabem stanju in je na brže ob viharnem morju vdrla vanj voda. Posadka je štela s kapitanom Paričem 12 oseb in se boje, da so vsi do zadnjega utonili.

— **Zvišanje krušnih cen v Belgradu**. Belgrajsko sodišče za pobijanje draginje je zvišalo cene kruhu: črnemu na 3 dinarje, belemu na 4.30 dinarja za kilogram.

— **Izdaten vlom**. V stanovanje gostilničarke Kutujak v Zagrebu je bil 10. t. m. izvršen vlom. Tatovi so odnesli na samih dragocenstih nad 400.000 K vrednosti. Za izsleditev tatov je razpisana nagrada 10.000 K.

— **Spomin ga zapušča**. G. Nikola Pašić je star gospod. Zato ni čudno, da ga zapušča spomin. »Balkan« prinaša o tej slabosti načelnika naše vlade sledečo notico: Ko je po zaprisegi kralj Aleksander v svojem dvorcu sprejemal člane vlade, jih je predstavljal g. Pašić. Na vrsto pride gosp. Mehmed Spaho, minister za trgovino, ki je zastopal v službi obolelega ministra Karamehmedovića. Pašić ga vpraša: »Jeite g. Karamehmedović? Kaj je z gospodom Spahom? Kedar se vrne?« — Pašić je oba svojja tovariša zamenjal. Vsi navzoči so se smejali in kralj tudi. — Ali je Pašićeva pozabljenost tudi kriva, da se nam vsem smeje ostali svet?

— **Lepo Miklavževo darilo**. Klavere je v koledar za leto 1922. Ima poučno in zabavno vsebino, lepe afrikanske povestice in slike. Stane samo 5 kron, pri naročbi 12 izvodov skupaj, se dobi eden povrhu. Vsem krščanskim družinam, misijonskim prijateljem, Marijinim družbam in drugim društvom ga toplo priporočamo!

Ljubljanski dogodki.

lj Sv. maša-zadušnica po pokojnem g. rač. nadsvetniku Avguštinu Zajcu bo jutri v sredo, dne 16. t. m. ob 7. uri v cerkvi sv. Petra. Vabijo se vsi sorodniki in prijatelji pokojnikov.

lj Proslava ujedinenja dne 1. decembra. Jugoslovensko novinarsko združenje, sekcija Ljubljana, priredi ob priliki obletnice ujedinenja Srbov, Hrvatov in Slovencev dne 1. decembra t. l. v veliki dvorani hotela Union velik koncert zveze ljubljanskih pevskih društev, pri katerem sodelujejo vsa ljubljanska pevska društva, operne moči in orkester dravske divizijske oblasti. To bo gotovo najlepša in najpomembnejša proslava ujedinenja Srbov, Hrvatov in Slovencev v skupno narodno državo, ker se bo na ta način najbolj dostojno manifestirala misel, ki je vodila vse sloje našega naroda ob prevratu koncem svetovne vojne. Opozarjamo na to prireditve vsa društva, ki se naprošajo, naj na ta dan ne prirede drugih zabav. Podrobnejši spored se objavi pravočasno.

lj **Predsednik »Jadrana«**, akademik Goslar, lomi v današnjem »Jutru« kopje za revne ostanke liberalne duševne nezmožnosti. Izvajanja o državi in državljanih, o njih pravicah in dolžnostih, so ga tako spravila s tira, da je videl na zadnjem občnem zboru PDJA kar cele »bataljone« bogoslovcev. Tudi riž in kava mu ne gre iz glave, da pa mora delovno ljudstvo vsled posrednega davčnega sistema nositi naj-

težje breme za državo, iz katerih žrtve izhajajo seveda gotove pravice do države, o kateri nočejo liberalno-kapitalistični »gorejenci« vedeti ničesar, to jedro, krog katerega se je stekala res stvarna debata od kat. strani, je gospod Goslar enostavno namenoma prezrl, hoteč na ta način demagoško varati javnost. Predsednik »Jadrana« bi že moral vedeti, da po univerzitetnih statutih ni dovoljeno, prinašati za javnost neistinitih poročil o skupščinah, ki se vrše na akademskih tleh. Ali se ne boji, da ga bo prijel univerzitetni svet za ušesa? Gospod Goslar naj raje pove, od kedar je on tako mogočen činitelj v jugoslovanski svobodni državi, da »amči ljubljanski akademski omladini, da bo zato, ker se je dijaštvo postavilo proti stališču ministrstva prosvete ali prenehalo društvo JDJA, ali pa ne bo nihče več dobil državne podpore? Ali mu podeljuje to oblast »lex de imperio« že sama politična pripadnost in predsedstvo »Jadrana«? Bomo videli, kako se bodo dogodki razvijali in razvili.

lj **Izgubljena in najdena denarnica**. Na Zaloški cesti blizu Leonišča je nekdo izgubil denarnico, v kateri je več bankovcev po 100 dn., dne 14. nov. popoldne. Najde jo v župnem uradu Sv. Petra v Ljubljani, ako dokaže, da je njegova.

Naša društva.

lj **Prosv. Frančikanske župnije**. — Vsled nenadnega zaprek se vrši nadaljevanje predavanja »Družina« po g. dr. Brečelnu v sredo ampak danes v torek, dne 15. novembra v običajnih prostorih. — K obilni udeležbi vaši odbor.

Osnutek službenega reda za železnice.

NAČRT KOALICIJSKEGA ODBORA.

(Dalje.)

§ 120. Odkodnina v slučaju premestitve. V slučaju premestitve iz službenih ozirov, prošnje, ali na podlagi konkurenčnega razpisa iz kazenskih ozirov. Uslužbenici, kateri so iz službenih ozirov premeščeni na drugo mesto, dobijo za odkodnino premestitveni pavšal. Premestitveni pavšal je sledeči: a) Mobilno odkodnino za nakladanje in izkladanje v slučaju poškode; b) vožnje stroške za dovolj in odvoz iz postaje, bodisi iz naravnega ali privatnega stanovanja v naravno ali privatno stanovanje; c) odkodnina za potovalne stroške; d) odkodnina za izvanredne stroške vsled stanovanja na določenem mestu, ako se priznava stanovanje ne more takoj zasesti ali privatno stanovanje brez krivde uslužbenca ni na razpolago. Za vse prethodne točke a, b, c, d, dvomesečna plača s stanarino in draginjsko do klado, izplačano z dnem odpotovanja. Omenjeni odredba velja tudi za pomožno osobje.

§ 121. Na domačih progah in na parobrodih imajo vsi uslužbenici v vseh slučajih premestitve pravo na prosti prevoz pohištva sebe, družinskih članov, dekle (posle) oziroma za vse v skupnem gospodinjstvu nahajajoče se člane. Morajo se vsled premestitve (v vseh slučajih) tuje proge ali parobrodne uporabljati, se jim brez izjeme višji izdatki za vožnje in transportne pristojbine morajo povrniti. Omenjena odredba velja tudi za pomožno osobje (glej § 118 tega člena).

§ 122. Ugodnost vožnje na železnici in parobrodih v tu- in inozemstvu. a) Uradniki statusa II in I imajo pravo do režijskih voznih listkov (legitimacije) za vse železnice in parobrode v območju jugoslovanske države v I. razredu. Isto velja tudi za družinske člane v skupnem gospodinjstvu nahajajoče se osebe, vpokojenci, njih družine, vdove in sirote; b) uradniki statusa III imajo pravo na železnici v II., na parobrodih v I. razredu; c) poduradniki in sluge imajo pravo do vožnje na železnici in parobrodih do vožnje v II. razredu; d) pomožno osobje ima pravo do vožnje na železnici v III. in na parobrodih v II. razredu. Zgoraj omenjeni odstavki a, b, c in d po dogovoru z ministrstvom saobračaja v inozemstvu, in obratno z ministrstvom saobračaja v tuzemstvu so vpoštevajo legitimacije za režijske vožnje, ter so v polni veljavi. V odstavkih b, c in d, veljajo tudi za družinske člane in za vse označene kakor v odstavku a; e) v tuzemstvu ima vsak uslužbenec pravo do prostih voznih listkov po odstavkih a, b, c in d, kakor tudi vsi družinski člani pod tožko a.

§ 123. Uslužbenici, kateri se čutijo po krivem prizadeti ali kaznovani od svojih predstojnikov imajo pravo do pritožbe. Predstojniki so dolžni omenjeno na znanje vzeti v navzočnosti železniskega zasopnika oseba (lokalni odbor). Ako se pritožba v lastnem delokrogu rešiti ne more, se mora ista brezpogojno odposlati na višje mesto (ravnateljstvo). Pritožbo, katere so odposlane na višja mesta službenim potom, se smejo rešiti le v navzočnosti izvoljenih zastopnikov železniskega odbora. Isto velja tudi v slučaju prošnje.

§ 124. Uslužbenici imajo pravo do potrebne količine premoga, drv in razsvetljave (petrolej) po režijskih cenah, namreč istih kakor stanejo uporabljajo, imajo brezplačno razsvetljavo (elektriko) ter imajo tudi pravo na brezplačni dovolj premoga, katero količino jim mora uprava redno dostavljati. Omenjena odredba velja tudi za pomožno osobje.

§ 125. Vsi uslužbenici so zastopani po om izvoljenih zaupnikov. To so lokalni (na večjih postajah), železniški (s sedežem na ravnateljstvu) in centralni železniški odbori s sedežem v ministrstvu saobračaja. Glej zakon volitev. Isto velja tudi za pomožno osobje.

Urednik in odgovorni urednik Franc Kremžar.

Izdaja konzorcij »Novega Časa«.

Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

K. K. K. K. K.	F. BRUMAT LJUBLJANA	K. K. K. K. K.	
			Uskovarstvo manufakture in tiskarne
			po konkurenčni ceni.
			Mestni trg 25